

Oponentský posudek bakalářské práce

Anežka Slováčková, Výstava československých umělkyň v Paříži v roce 1927

Ústav pro dějin umění FF UK, 2025

Bakalářská práce Anežky Slováčkové s názvem „Výstava československých umělkyň v Paříži v roce 1927“ se zabývá dosud málo odborně zpracovanou výstavou, která proběhla v pařížské galerii A. G. Fabre. Hned v úvodu je třeba vyzdvihnout výborně zvolené a adekvátně vymezené téma. V tom nejlepší slova smyslu autorka navazuje na inspirativní výzkum Martiny Pachmanové v oblasti ženského umění v Československu mezi dvěma válkami a na objevené bádání Anny Pravdové (shodou okolností vedoucí této práce) v oblasti česko-francouzské kulturní diplomacie a umělecké výměny mezi Prahou a Paříží. Jako drobné opomenutí lze hodnotit fakt, že autorce unikl jeden text Martiny Pachmanové, který se v rozsahu několika stran Výstavě československých umělkyň v Paříži v roce 1927 věnoval (Martina Pachmanová, Výstavy „ženského umění“ a mezinárodní reprezentace československého státu, 1918-1929, in Dagmar Blümllová (ed.), *Čas optimismu a ctížádostivých nadějí. Prezentace a reprezentace české vědy a kultury v prvním desetiletí samostatného státu*, České Budějovice 2009, s. 195–207, zvl. 199–201.) Doporučuji se s textem pro potřeby diskuse při obhajobě seznámit.

Práce Anežky Slováčkové je přehledně členěná a struktura přispívá k logickému vystavění hlavního argumentu. S ohledem na něj je vhodně vybraný i metodologický přístup. Autorka se nesoustředí na formální analýzu děl vystavujících umělkyň, ani na stylové zařazení. Opodstatněno je to jednak tím, že z dnešní perspektivy je možné jen částečně rekonstruovat podobu výstavy (identifikovat vystavená díla), jednak by podobný přístup nenapomohl zodpovědět hlavní otázky, které si diplomantka pokládá. Ty se týkají především problematiky emancipace žen v umělecké sféře v meziválečném období v Československu a způsobů, kterými ji vláda nové republiky využívala při své zahraniční prezentaci. Autorka se také adekvátně zabývá otázkou, co tato instrumentalizace ženského umění pro potřeby státní reprezentace znamenala pro prosazování vlastního uměleckého programu žen – do jaké míry ho umožňovala a do jaké míry ho naopak limitovala. Podobné problémy zkoumaly již některé projekty Martiny Pachmanové (kniha a výstava *Z Prahy až do Buenos Aires*), Anežka Slováčková ovšem obohacuje téma tím, že se soustředí především na prezentaci českých umělkyň v Paříži a sleduje konsekvence těchto aktivit a výhody, které z navázané spolupráce s francouzskými galeristy, kritiky a umělci vyplynuly pro československé umění jako celek. Upozorňuje na význam individuálních akterek a akterů (na české i francouzské straně), kteří k uskutečnění a zviditelnění výstavního projektu přispěli zásadní měrou.

Velmi objevnou a přínosnou je kapitola, věnovaná analýze recenzí a kritik na výstavu a na díla prezentujících umělkyň. Slováčková připomíná pozitivní ohlasy, zároveň ale identifikuje vliv dobových stereotypů a upozorňuje na hranice pochopení ženského umění – mnohdy i ze strany kritiků. Dotýká se také problematiky nekompatibility avantgardních přístupů a ženské tvorby, která na rozdíl od děl mužů musela překonávat řadu společenských překážek a problémů a nemohla se proto tolik soustředit na svobodný tvůrčí experiment.

Autorka se letmo dotýká „národního“ rozměru výstavy i projektů, které ji předcházely a následovaly. Vhodně připomíná kritiku Emanuela Siblíka, který o pařížské

výstavě napsal: „A pak k čemu akcentovat přívlastek ‚československé‘ malířky, když není možno sestavit v tomto smyslu výstavu reprezentativní. Pak kritika [...] čeká, že se předvedou umělecké projevy výrazně české.“ Emanuel Siblík měl na mysli nemožnost uspokojit poptávku francouzských kritiků a diváků po „českosti“. Z tohoto citátu však zároveň jasně vyplývá, že přívlastek československý byl dobově chápán jako synonymum pro slovo český. Na probírané výstavě nebyly prezentovány žádné umělkyně ze Slovenska, což by možná ze strany autorky stálo za krátký komentář. Zároveň by asi bylo dobré, se z důvodu problematičnosti celého dobového konceptu národa vyhnout souslovím „národní umělci“ a „národní umělkyně“, které autorka používá pro označení účastníků a účastnic zahraničních výstav s pojmem československý v názvu. Tyto mé výtky jsou však drobné a z hlediska celkového hodnocení nepodstatné.

Bakalářskou práci hodnotím jako mimořádně zdařilou. Autorka prokazuje schopnost využívat v argumentaci primární i sekundární prameny, a to jak v češtině, tak francouzštině. Při práci se zdroji dokáže zaujmout kritický odstup. Prostřednictvím výzkumu výstavy a její recepce vyzdvihuje ambivalentní postavení umělkyně mezi státní reprezentací, snahou o emancipaci a vlastní uměleckou svobodou. Zkoumá tuto kulturní událost v širším sociálně-kulturním a genderovém kontextu, především v rámci česko-francouzských vztahů a postavení žen umělkyně v meziválečném Československu. Limity snah o zahraniční zviditelnění českých umělkyně vidí autorka v dobových společenských očekáváních. Práce přináší nový pohled na výstavu, která byla dosud zkoumána jen okrajově, a poskytuje hlubší porozumění kulturním a genderovým dynamikám meziválečné doby.

Z toho důvodu hodnotím bakalářskou práci předběžně stupněm výborně.

prof. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.

V Praze dne 13. 8. 2025